

postmottak@innherred-samkommune.no

Høringsuttalelse til Kommunedelplan Verdal by 2016-2030

Vi viser til kommunedelplan Verdal by som er sendt ut på høring med frist 9. april 2016.

Levanger og Verdal landbruksforum, LVL, er et fellesorgan for 16 lokallag innenfor Bondelaget, Bonde- og Småbrukerlaget og Skogeierlaget, med til sammen omkring 1200 medlemmer. LVL har som mål å opprettholde og styrke landbrukets betydning i Innherred Samkommune.

Landbruket i Innherred Samkommune

Tall fra Landbruksdirektoratet viser at produksjonen i landbruket (unntatt skog) i Innherred Samkommune har en førstehandsverdi på i overkant av 1 mrd kr (2014 tall). Statistikken viser for øvrig at Innherred samkommune er landets største «kommune» målt i dyrket areal. Landbruket i Verdal/Innherred Samkommune befinner seg i hjertet av en av landets viktigste landbruksområder. Dette knytter seg til blant annet jordkvalitet, arrondering, klima og produksjonsmiljø. Det at ca 13% av landets gulrotproduksjon foregår innenfor Innherred Samkommune, sier mye om hvilke jordkvaliteter området besitter. Landbruket og landbruksrelatert virksomhet er også viktig for sysselsettingen i kommunen. Som kommunen selv sier i plandokumentet; «Landbruket er ei svært viktig næring i kommunen». Sett i denne sammenheng, mener LVL det er beklagelig at landbruket ikke er invitert på samrådsmøter i en tidlig fase av planarbeidet, i likhet med det øvrige næringslivet i kommunen (jfr pkt 3.1 i plandokumentet).

Landbruket i et globalt og nasjonalt perspektiv

FNs klimapanel har estimert en avlingsreduksjon i verden på 2% hvert tiår fremover pga endret klima. Samtidig vil etterspørselen etter mat trolig øke med 14% hvert tiår fremover. Klimaendringene vil føre til sterk reduksjon i matvareproduksjonen i det globale Sør og en svak økning i det globale Nord. Dette betyr at land som Norge vil få større ansvar i forhold til å ivareta og øke egen matproduksjon i årene som kommer.

Satsing på bioøkonomien vil være en hovedstrategi i realiseringen av det såkalte grønne skiftet. Landbruket er og har alltid vært en del av bioøkonomien. Anslag fra Nibio viser at utvikling av bioøkonomien kan bidra til å tredoble verdiskapingen i norsk landbruk i de neste 25 årene. I dette ligger økt produksjon av mat, men også utvikling av nye forretningsområder tilknyttet bruk av biomassen fra landbruket, f.eks. til energi, drivstoff, emballasje mm.

I henhold til St.mld. nr 9 (2011-12), er målsettingen at Norge skal øke matproduksjonen med 20% innen 2030, dvs en økning på 1% pr år. I Trøndelag har politikerne besluttet å ta et større ansvar, gjennom en målsetting om 1,5% økning pr i år frem til 2030.

I og med at vi har begrensede muligheter for nydyrking, er det på det rene at det meste av økningen må komme som resultat av økte avlinger pr arealenhet på eksisterende areal. Fortsatt fokus på kunnskap, forskning og ny teknologi, er sentrale stikkord i denne sammenheng.

Under 3% av Norges totale areal er dyrka jord, og kun 1,3% egner seg for dyrking av matkorn. En forutsetning for å sikre økt matproduksjon og for å hente ut potensialet i bioøkonomien fremover, er at vi tar vare på denne dyrka jord gjennom praktisering av et strengt jordvern! Det innså også en enstemmig Næringskomite på Stortinget, da de i november i fjor, vedtok å redusere taket for årlig omdisponering av dyrka mark pr år fra 6000 daa til 4000 daa.

Levanger og Verdal landbruksforum mener at produksjonsforholdene på Innherred tilsier at vi burde ta ett enda større ansvar for økt matproduksjon, enn gjennomsnittet i Norge og i Trøndelag. Politikerne i Verdal kommune må ta innover seg dette ansvaret, særlig i forhold til spørsmål om arealbruk og omdisponering.

Kommunedelplan Verdal by – arealer og verdier

I henhold til kommunedelplanen foreslås til sammen 446 daa dyrka mark eller dyrkbar mark, båndlagt eller omdisponert til bolig og industri. I tillegg kommer omdisponering og båndlegging av dyrkamark til veier som ikke blir nevnt i planen, men som fremkommer i kartdokumentet. Tilslutt kommer utbygging av E6 og jernbanen, som ikke er et tema i denne planen, som vil legge beslag på ytterligere mer dyrkamark i perioden.

De 446 dekalene fordeler seg som følger:

- 86 daa dyrka areal fra tidligere plan i 2007 som ikke er benytta, men som videreføres i ny plan
- 127 daa dyrka areal i ny plan (herav 60 daa båndlagt til kalktrase)
- 193 daa i Fættaskogen som er dyrkbare arealer
- øvrig ca 40 daa dyrkbare arealer som i dag er regulert som LNF område

Den dyrka jorda som foreslås omdisponert, er i likhet med mye av øvrig dyrka jord tett på Verdal sentrum, klassifisert (av Nibio) til å være av svært god og eller god kvalitet. Dette er også årsaken til at denne jorda i stor grad benyttes til potet- og gulrotproduksjon i dag. Områdene langs med Verdalselva er det viktigste området for gulrotproduksjon i Trøndelag og en av de viktigste områdene for gulrot på landsbasis. Nydyrking i andre deler av kommunen er positivt, men vil aldri kunne erstatte de jordkvalitetene vi her snakker om.

Beregninger av kalorier (kcal) i produksjonen, viser at 1 daa gulrot tilsvarer 38 daa gras. Når vi samtidig vet at prognosene tilsier at grøntsektoren er den sektoren i landbruket som vil ha sterkest vekst fremover, er det opplagt at denne jorda er av særs høy verdi.

I et 5 årig vekstskifte med gulrot, potet og korn, vil 446 daa gi en produksjonsverdi på ca 4,5 mill. kr. i gjennomsnitt pr år. Over en periode på 50 år vil dette arealet gi en samlet produksjonsverdi på 600 mill.kr. og over 100 år en samlet verdi på 4,6 mrd.kr. I tillegg kommer verdier som skapes i landbruksrelatert virksomhet som leverandørindustri, foredling, transport mm.

Konsekvenser på lengre sikt og «grønn strek»

Omdisponering av dyrka jord og dyrkbar jord i denne størrelsesorden, er en alvorlig sak i seg selv. Det som imidlertid bekymrer oss i enda større grad, er hva som vil skje på sikt i de foreslåtte omdisponerte områdene hvor det ikke eksisterer noen naturlig avgrensning. Dette gjelder Reinsvang (B8), Reinsvold (B7), Fætta, Vinne (B4) og Veie (B15). Uten en avgrensning vil det være veldig lett å omdisponere nye arealer når nye behov melder seg. En gradvis nedbygging av den beste dyrka jorda på Verdals bit for bit, vil umuliggjøre økt produksjon og vil skape svært uforutsigbare rammevilkår for de gårdbrukerne som ønsker å satse i disse områdene.

Levanger og Verdals landbruksforum etterlyser derfor det som i arealplanleggingen har blitt kalt en «grønn strek». Dette er en avgrensning som også er omtalt i «regionalpolitiske retningslinjer for byer» som ble vedtatt av Nord-Trøndelag fylkesting 25.04.13. I retningslinjene fremgår følgende: «Kommuneplanens arealdel skal definere en ytre tettstedsgrænse...» «Det skal tilstrebes klare grænser mellom bebygde områder og landbruks-, natur- og friluftsområder». LVL kan ikke se at kommuneplanen inneholder noen slike grænser.

Omregulering til industri

I presentasjonen av planforslaget blir det fra kommunens side vist til at Ørin Nord vil medføre en kostnad med utfylling på 100 mill.kr, og at man derfor velger å gå for en løsning mht Ørin Sør. I likhet med mange andre stiller LVL spørsmål ved kommunens verdisetting og prioriteringer i denne sammenheng. Hvilke verdier på kort og lang sikt er satt på dyrka jorda og Fættaskogen, gode boforhold for de som bor på Fætta, samt flotte rekreasjonsområder for Verdals befolkning? Blir 100 mill.kr. i kostnader med utfylling så mye i denne sammenheng?

Etablering av transportbånd for kalk synes å være et fornuftig tiltak, sammenlignet med økt tungtransport. I likhet med Verdals Bondelag mener vi det må utredes alternative traseer og løsninger som ikke er så arealinngripende, og som skaper mindre visuelle spor i landskapet. Slik traseen er lagt opp nå skaper den en uheldig oppdeling av dyrka marka. Det er videre et betydelig areal som båndlegges og arealet som ligger innenfor traseen mot eksisterende industri vil kunne bli utsatt for videre utbygging av industriområdet. Det bør ses på muligheten for alternative valg i kombinasjon med andre planlagte veitraseer.

Omregulering til boliger

I en arealplan for sentrum burde kommunen hatt klare mål for hvordan Verdals sentrum skal se ut om f.eks. 50 år. Basert på dette kunne man lagt en plan for hvordan utbyggingen skulle foregå steg for steg. En mer helhetlig plan for effektiv og god utnytting av arealene, utforming av bolig- og næringsområder, ivaretagelse av estetikk og «grønne lunger», vil

kunne bidra til gode bomiljø og på sikt også kunne redusere trykket på dyrka jorda. LVL savner en slik helhetlig plan i det forelagte forslaget.

LVL reagerer på at sentrale politikere i kommunen sier at politikerne ikke kan bestemme hvor folk skal bo. Vi mener helt klart at kommunen og politikerne må ta et ansvar i denne sammenheng, både når det gjelder plassering og utforming av boligområder. Alternativt vil helheten bli skapt av mange enkeltprosjekter definert av eiendomsutviklere. Resultatet kan også bli utbygging på dyrka jord, som defineres som enklest og billigst å bygge på. I planen fremgår det at kommunen har behov for omkring 1000 nye boenheter frem mot 2030. På side 9 i plandokumentet fremlegges det tall for potensielt antall boenheter på det arealet som er avsatt og omdisponert. Teksten er uklar i forhold til om dette representerer 1772 eller 1227 boenheter. Omregulering av dyrka mark for å etablere betydelige valgmuligheter i forhold til boligbygging, er etter vår oppfatning svært uansvarlig.

Hvis Verdal kommune mener alvor med å praktisere et strengt jordvern, må en i tillegg til en god fortetting, tenke alternativt når det gjelder boligbygging. Det eksisterer mange andre tilgjengelige arealer som er godt egnet til utbygging, også utenfor sentrumskjernen (f.eks. Leklemsåsen, Sjøbygda, Trones, Vinne, Volhaugen mot Stiklestad og Lysthaugen, samt Bakketun og skråningen under Bakketun mot blokkene og Prærien). Med relativt korte avstander og god infrastruktur, også for myke trafikanter, er ikke dette å anse som langt unna sentrum.

Avslutning

Verdal og Levanger kommune, med sin tyngde innenfor landbrukssektoren, burde gå foran som gode eksempler når det gjelder optimal utnyttning av arealressursene og dermed sikre større grad av forutsigbarhet for landbruksnæringen. Kommunen burde i langt større grad vektlegge kunnskap relatert til byutvikling og få frem alternative, gode løsninger for arealbruk når det gjelder øvrig næringsliv og boligbygging.

Verdal kommune har et rikt næringsliv bestående av både landbruk, industri og tjenesteyting. Praktisering av et strengt jordvern trenger ikke å innebære begrensninger i utviklingsmulighetene for noen av disse sektorene i næringslivet. I sum er det nok areal. Etter vår oppfatning blir det et spørsmål hvordan man best benytter arealene i kommunen i et langtidsperspektiv, til beste for næringslivet og de som bo her. Det kan bygges boliger i Leklemsåsen, men det kan vanskelig dyrkes korn, potet eller gulrot der. På samme måte kan det bygges industri på Ørin Nord, men det kan vanskelig drives jordbruk der.

Med vennlig hilsen

Levanger og Verdal landbruksforum (LVL)

v/leder Roy Anders Berg